

Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності й майбутнього : збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Київ, 30-31 березня 2017 р.) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. - Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. - 339 с. – С. 234 – 236

УДК 159.9.: 343. 985. (075.8)

Супрун Д. М.

ПСИХОПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ В ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

В умовах сьогодення ефективна професійна діяльність базується на ряді концептуально нових підходів, що обумовлюють докорінні зміни функціонування діяльності психолога, зокрема, гуманізацію діяльності професійних психологічних сфер та підвищення їх авторитету, побудову відносин між психологом та громадянином на засадах партнерства, чітке визначення компетенції працівників у галузі психології щодо забезпечення реалізації загальноосвітніх стандартів [2, с. 3].

Керуючись означеним вище, стверджуємо, що перед державною освітою України постають нові виклики, пов'язані з глобалізаційними процесами, для подолання яких необхідні підготовлені професіонали у різних галузях, зокрема, фахівці-психологи, які супроводжують практично всі види суспільної діяльності. Водночас загострилася суперечність між завданнями щодо інтеграції української вищої школи до європейського простору вищої освіти і чинною системою підготовки фахівців, потребами суспільства в компетентних фахівцях у галузі психології та якістю їх підготовки. Відтак, остання потребує суттєвої науково обґрунтованої модернізації. Рівень підготовленості психолога повинен відповідати міжнародним стандартам, що дозволить ефективно співпрацювати в глобальному життєвому просторі. Зазначені стандарти не запроваджуються без належної професійної підготовки, яка в провідних вузах країни має надаватися майбутнім фахівцям.

Отже, виявлені тенденції дозволяють визначити та уточнити стратегію підвищення рівня складових професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти.

Провідна ідея концепції професійної підготовки психологів полягає у запровадженні такої педагогічної системи, функціонування якої дало б змогу цілевідповідно, методологічно й освітньо-процесуально забезпечити якість і результативність навчально-виховного процесу у вищій школі. Тож, за основу наукового обґрунтування ми взяли **методологічний, теоретичний та практичний концепти**, які представлені інтегральною взаємодією методологічних підходів (гуманістичний, аксіологічний, гносеологічний, акмеологічний, системний, контекстний, інтегративний, діяльнісний, рефлексивно-діяльнісний, особистісно-орієнтований) [3, с. 45].

Методологічний концепт охоплює сукупність вихідних положень таких підходів як гуманістичний, антропосоціогуманістичний, аксіологічний, гносеологічний, акмеологічний, системний, контекстний підхід. Проаналізувавши науковий доробок, стверджуємо, відсутність **теоретичного** концепту унеможливило становлення практичного, і навпаки. Доцільно керуватися вищезгаданими методологічними засадами, зокрема, системного підходу, що відображає взаємозв'язок між трьома концептами, що є нерозривним механізмом стосовно професійної підготовки психологів.

Розглядаючи **практичний концепт**, маємо на увазі консолідацію діяльнісного, системно-діяльнісного, особистісно-діяльнісного, рефлексивно-діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходів.

Проведений аналіз концептуальних засад змістової, методичної та організаційної складових професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти з досліджуваної проблеми надав можливість визначити компоненти професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти.

Дані теоретико-методичні засади змістової, методичної та організаційної складових професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти, що є підґрунтям розв'язання практичноорієнтованих професійних питань. Тільки комплексне поєднання проаналізованих концептуальних підходів створює передумови для глибокого розуміння і осягнення суті та шляхів вдосконалення досліджуваного феномену професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти. Тож, доцільно за основу обґрунтування

наукового пошуку взяти консолідацію методологічного, теоретичного та практичного концептів у сукупності відповідних їм підходів, що відображає взаємозв'язок між ними і є нерозривним механізмом стосовно професійної підготовки психологів [4, с. 64].

Запорукою загального й професійного зростання молодого спеціаліста є виважене залучення до різних сфер його самовиховання засобом формування належного рівня компонентів професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти.

Отже, вважаємо за необхідне дослідити динаміку професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти відповідно до функціональної системи компонентів зазначеного процесу. До них віднесено:

Професійно-мотиваційного (сформованість ціннісних орієнтацій; сформованість мотиваційного ставлення до професійної діяльності; сформованість мотиваційного професійного спрямування)

Когнітивно-компетентнісного (системність знань; усвідомленість знань; стійкість знань (оволодіння матеріалом на рівні довготривалої пам'яті з постійним цілеспрямованим, довготривалим їх використанням)

Операційно-діяльнісного (готовність до професійної діяльності: сформованість діагностичних умінь; сформованість змістово-процесуальних умінь; сформованість прогностичних умінь; здатність використовувати набуті вміння та навички при вирішенні професійних завдань)

Результативно-рефлексивного (здатність до самоаналізу та рефлексії, орієнтація на самовдосконалення, саморозвиток через свідому постановку та виконання професійних завдань більшої складності) [1, с. 93].

Висвітлення зарубіжного досвіду професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти свідчить, що сучасна система підготовки фахівців психологічного профілю в різних країнах світу має значні напрацювання теоретичного та практичного спрямування, які всебічно необхідно використати для вітчизняної вищої школи. Це має здійснюватися за умови раціонального поєднання зарубіжного передового педагогічного досвіду на царині психологічної освіти із новаторським педагогічним доробком українських вчених та педагогів-організаторів вищої освіти зазначеного профілю.

Зазначене свідчить про теоретичну й соціально-практичну значущість питань підготовки спеціальних психологів, а їхня недостатня теоретична й практична розробленість дає нам підстави для проведення власного наукового пошуку.

Література:

1. Синьов В. М. Основи теорії виховання. Навч. посіб. / В. М. Синьов, О. І. Пометун, В. І. Кривуша, М. О. Супрун. - К. : МП "Леся", 1997. - 140 с.
2. Супрун Д. М. Management - a component of psychologists' professional training (Менеджмент - складова професійної підготовки психологів) : навчально-методичний посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів / Д. М. Супрун. - К., 2016. - 250 с.
3. Супрун М. О. Корекційне навчання учнів допоміжних закладів освіти: витоки, становлення та розвиток (друга половина XIX-перша половина XX ст.) : монографія / М. О. Супрун. - К. : Вид. КЮІ МВС Паливода А. В., 2005. - 327 с.
4. Супрун М. О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МБС України : навч. посіб. / М. О. Супрун. - К. : КІВС 1998.- 100 с.